

CLASICI
ROMÂNII

Ioan Slavici
Mara

 EDITURA
ANDREAS

CLASICI
ROMÂNII

Ioan Slavici

Mara

 EDITURA
ANDREAS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Slavici, Ioan

Mara / Ioan Slavici - București: Andreas Print, 2013

ISBN 978-606-8271-19-4

DIFUZOR EXCLUSIV:
AGENȚIA DE DIFUZARE IVO PRINT
Petru Maior nr. 32 sector 1, cod 011264, București,
Tel./Fax: 021.22.20.767;
Tel. mob.: 0729.075.680
E-mail: ivo_print@yahoo.com
Site: www.editura-andreas.ro

© Editura **ANDREAS**, București, 2017

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii

---

Redactare: Laura-Iyona DUMITRU

Copertă: Editura Andreas

Tehnoredactare: Gheorghe DUMITRU

Bun de tipar: 08.01.2017; Coli de tipar: 19;

Format (Z₆): 16/54x84 cm;

ISBN 978-606-8271-19-4

SĂRĂCUTII MAMEI

Arămas Mara, săraca, văduvă cu doi copii, sărăcuții de ei, dar era tânără, și voinică, și harnică, și Dumnezeu a mai lăsat să aibă și noroc.

Nu-i vorba, Bârzovanu, răposatul, era, când a fost, mai mult cârpaci decât cizmar și ședea mai bucuros la birt decât acasă; tot le-au mai rămas însă copiilor vreo două sute de pruni pe lunca Murășului, viuța din dealul despre Păuliș și casa pe care muma lor o căpătase de zestre. Apoi, mare lucru pentru o precupeață, Radna e Radna, Lipova e numai aci peste Murăș, iar la Arad te duci în două ceasuri.

Marti dimineța, Mara-și scoate șatra¹ și coșurile în piața de pe țârmurele drept al Mureșului, unde se adună la târg de săptămână murășenii până de pe la Sovârșin și Soboteliu și podgorenii până de pe la Cuvin. Joi dimineța ea trece Murășul și întinde șatra pe țârmurele stâng, unde se adună bănățenii până de pe la Făget, Căpălnaș și Sân-Miclăuș. Vineri noaptea, după cântatul cocoșilor, ea plecă la Arad, ca ziua s-o prindă cu șatra întinsă în piața cea mare, unde lumea se adună din șapte ținuturi.

Dar lucrul cel mare e că Mara nu-ți iese niciodată cu gol în cale; vinde ce poate și cumpără ce găsește; duce de la Radna ceea ce nu găsești la Lipova ori la Arad, și aduce de la Arad ceea ce nu găsești la Radna ori la Lipova. Lucrul de căpetenie e pentru dânsa ca să nu mai aducă ce a adus, și vinde mai bucuros cu câștig puțin decât ca să-i „clocească” marfa.

Numai în zilele de Sântă Marie se întorcea Mara cu coșurile deșerte la casa ei.

Sus, pe coasta unui deal de la dreapta Murășului, e mănăstirea minoriților², vestita Maria Radna. Din turnurile bisericii mari și

---

¹ Baracă de scânduri în care își vând negustorii marfa la târg.

² Călugări catolici din ordinul franciscanilor.

frumoase se văd pe Murăș la deal ruinele acoperite cu mușchi ale cetății de la Șoimoș; în fața bisericii se întinde Radna cea frumoasă și peste Murăș e Lipova cu turnul sclipicios și plin de zorzoane al bisericii românești, iar pe Murăș la vale se întinde șesul cel nesfârșit al Țării Ungurești. Mara, însă, le trece toate cu vederea: pentru dânsa nu e decât un loc larg în fața mănăstirii, unde se adună lumea cea multă, grozav de multă lume.

Căci e acolo în biserică aceea o icoană făcătoare de minuni, o maică precistă care lăcrămează și de a căreia vedere cei bolnavi se fac sănătoși, cei săraci se sânt bogăți și cei nenorociți se sânt fericiți.

Mara, deși creștină adevărată, se duce și ea câteodată în biserică aceasta, dar se închină creștinește, cu cruci și cu mătăanii, cum se cuvine în fața lui Dumnezeu. Că icoana face minuni, asta n-o crede; știe prea bine că o *maică precistă* nemțească nu e o adevărată *maică precistă*. E însă altceva la mijloc. Călugării, care umblă rași ca-n palmă și se strămbă grozav de urât, au o știință tainică și știu să facă fel de fel de farmece, pentru ca boala să-și vie la leac, săracul să-și găsească sprijoana și nenorocitul să se fericească. Bine face dar lumea care vine la Maria Radna să se închine, și Mariei îi râde inima când pe la Sânta Mării timpul e frumos, ca lumea să poată veni cale de o săptămână de zile, cete-cete, cu praporele în vânt, cu crucile împodobite cu flori și cântând psalmi și litanii. Acum, când vin sutele și se adună miile pe locul cel larg din fața mănăstirii, acum e secerișul Marei, care dimineată iese cu coșurile pline și seara se întoarce cu ele goale.

De aceea se închină Mara și în fața icoanei, apoi își ia copilașii, pe care totdeauna îi poartă cu dânsa, îi dă puțin înainte și le zice: „Închinați-vă și voi, sărăcuții mamei!”

Sunt săraci, sărăcuții, că n-au tată; e săracă și ea, c-a rămas văduvă cu doi copii; cui, doamne, ar putea să-i lase când se duce la târg? Cum ar putea dânsa să stea de dimineată până seara fără ca să-i vadă? Cum, când e atât de bine să-i vezi!?

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se târguiește și se ceartă cu oamenii, se mai ia și de cap câteodată, plânge și se plânge c-a rămas văduvă, și-apoi se uită împrejur să-și vadă copiii și iar râde.

„Tot n-are nimeni copii ca mine!“ își zice ea, și nimeni nu poate s-o știe aceasta mai bine decât dânsa, care ziua toată vede mereu copii și oameni și nu poate să vadă ființă omenească fără ca s-o pună alături de copiii ei. Mult sunt sănătoși și rumeni, voinici și plini de viață, deștepți și frumoși; răi sunt, mare minune, și e lucru știut că oamenii de dai doamne numai din copii răi se fac.

Mai sunt și zdrențaroși, și desculți, și nepeptânați, și nespălați, și obraznici, sărăcuții mamei; dar tot cam așa e și mama lor ea însăși; cum altfel ar putea să fie o văduvă săracă? Cum ar putea să fie copiii săraci, care își petrec viața în târg, printre picioarele oamenilor? Muiere mare, spătoasă, greoaie și cu obrajii bătuți de soare, de ploi și de vânt. Mara stă ziua toată sub șatră, în dosul mesei pline de poame și de turtă dulce. La stânga e coșul cu pește, iar la dreapta clocotește apa fierbinte pentru „vornoviști“¹, pentru care rade din când în când hreanul de pe masă. Copiii aleargă și își caută treabă, vin când sunt flămânzi și iar se duc după ce s-au săturat, mai se joacă vioiși, mai se bat, fie între dâșii, fie cu alții, și ziua trece pe nesimțite.

Serile, Mara, de cele mai multe ori, mănâncă ea singură, deoarece copiii, obosiți, adorm în vreme ce ea gătește mâncarea. Mănâncă însă mama și pentru ea și pentru copii. Păcat ar fi să rămâie ceva pe mâne.

Apoi, după ce a mai băut și o ulcică de apă bună, ea scoate săculețul ca să facă socoteala. Niciodată însă ea n-o face numai pentru ziua trecută, ci pentru toată viața. Scăzând dobânda din capete ², ea pune la o parte banii pentru ziua de mâne, se duce la

---

¹ *Un fel de cârnați.*

² *Capital*

căpătâiul patului și aduce cei trei ciorapi: unul pentru zilele de bătrânețe și pentru înmormântare, altul pentru Persida și altul pentru Trică. Nu e chip să treacă zi fără ca ea să pună fie și măcar numai câte un crăițar în fiecare din cei trei ciorap; mai bucuros se împrumută pentru ziua de mâne. Când poate să pună florinul, ea-l sărută, apoi rămâne așa, singură, cu banii întinși pe masă, stă pe gânduri și începe în cele din urmă să plângă.

Nu doară că i-ar fi greu de ceva; când simte greul vieții, Mara nu plânge, ci sparge oale ori răstoarnă mese și coșuri. Ea își dă însă seama cât a avut când a rămas văduvă, cât are acum și cât o să aibă odată. Și chiar Mara să fii, te moi când simți că e bine să fii om în lumea aceasta, să alergi de dimineată până seara și să știi că n-o faci degeaba.

Peste zi ea vede multă lume și dacă-i iese-n cale vreo femeie care-i place și ca fire, și ca stare, și ca înfățișare, ea-și zice cu tainică mulțumire: „Așa are să fie Persida mea!“ Iar dacă bărbat e cel ce-i place, ea-și zice: „Așa are să fie Trică al meu!“

Era una, preuteasa de la Pecica, o femeie minunată, și dulce la fire, și bogată, și frumoasă; ar fi spart Mara toate oalele, dacă cineva s-ar fi încumetat să-i spună că Persida ei n-are să fie tot așa, ba chiar mai și mai. Iar preuteasa aceea stătuse patru ani de zile la călugărițele din Oradea-Mare; era deci lucru hotărât că și Persida are să stea cel puțin cinci ani la călugărițele din Lipova.

A și făcut Mara ce-a făcut, și maica Aegidia, econoama, i-a fâgăduit că-i va lua copila și pentru numai șazeci florini, pe an, căci e văduvă cu doi copii, sărăcuții de ei. Au trecut însă doi ani de atunci, Persida împlinise nouă ani și Mara nu se putea hotărî să dea atâta bănet pentru nimic. Ar fi putut să dea; avea de unde; asta ea însăși o știa mai bine decât orișicine; dar n-o ierta firea să rupă din nici unul dintre cei trei ciorapi.

Trică îi făcea mai puțină bătaie de cap.

Era un om la Lipova, Bocioacă, starostele cojocarilor, care lucra vara cu patru și iarna cu zece calfe, scotea la toate târgurile

cele mai frumoase cojoace, ținea tăierea cărnii în arândă și avea de nevastă pe Marta, fata preotului de la Cladova.

– Minunat om! – așa trebuia să fie și Trică! Iar pentru aceasta nu era nevoie de multă școală: atât ca să-l primească ucenic.

Maica Aegidia cerea însă mult – șase florini pe lună și pe deasupra mai erau și alte cheltuieli.

– Hm! zise Mara, încrețindu-și sprâncenele, și începu să facă în gândul ei socoteală cam câți oameni vor fi trecând în fieștecare an podul de plute de pe Murăș. Nimeni în lumea aceasta n-ar fi putut să facă socoteala aceasta mai bine decât dânsa, care atâta timp a stat pe țărmurii Murășului.

Ce-ar fi fost adecă, dacă ar fi luat din ciorapul Persidei arânda podului? Putea să dea mai mult decât alții, fiindcă nu voia să câștige decât șazeci florini și încă ceva pe deasupra. Apoi mai câștiga și dreptul de a-și pune masa și coșurile la capul podului, pe unde trecea toată lumea.

Stetea Mara, stetea și număra în gândul ei banii: câte doi creițari de om și câte zece de perechea de cai ori de boi; număra mereu și-i aduna de se făceau mulți, încât ochii i se umpleau de lacrimi.

S-ar putea oare să fii văduvă săracă, să-ți vezi fata preuteasă, feciorul staroste în breasla cojocarilor și inima să nu ți se moaie?

Că lucrurile ar putea să vie și altfel, asta Mara nu putea s-o creadă când vedea ca-n aieva, cum atât de bine au să iasă odată toate.

MAICA AEGIDIA

Maica Aegidia era mititică, pășea mărunț, vorbea scurt și apăsător, avea nas nu tocmai mic și o căutătură aspră și scrutătoare, dar se muia când vedea lacrimi de văduvă; ea a stăruit ca maica priorită¹ s-o primească pe Persida și pentru numai cincizeci de florini pe an, ba a mai și alergat pe la d. Hubăr, economul orașului, ca Mara neapărat să capete arânda popului.

Erau creștinești faptele aceste, dar ea tot nu putea să fie mulțumită de a le fi săvârșit.

Sidi era, ce-i drept, foarte deșteaptă și, din clipa când se despărțise de Trică, se făcuse tăcută, așezată, ascultătoare, aproape blândă; nu mai era însă chip s-o desfaci de deprinderile ei urâte, s-o ții peptenată și cu mâinile curate, nici s-o aduci la buna-cuviință. Apoi Mara venea mereu pe la mănăstire, ca să se plângă că lumea nu mai trece pe pod nici de la Radna la Lipova, nici de la Lipova la Radna, încât maica Aegidia, muiată de lacrimile ei, se mulțumea și cu patru florini pe lună și punea pe al cincilea de la dânsa. Iarna, în sfârșit, după ce Mureșul a înghețat și nimeni nu mai plătea cei doi craițari, maica cea cu căutătură aspră punea toți cei cinci florini de la dânsa și era foarte mulțumită că Mara o mai ajuta și ea la îmbrăcăminte copilei.

Serile apoi, Mara își făcea, ca de obicei, socotelile și tot i se mai umpleau, ba mai vârtos îi erau plini ochii de lacrimi.

Un singur lucru o puneă câteodată pe gânduri. Prea se făcuse blândă Persida; nu care cumva călugărița aceea s-o momească. s-o farmece și s-o facă și pe ea călugăriță smerită. „Mai bine moartă!“

---

¹ Stareța.

CUPRINS

I. Sărăcuții mamei	5
II. Maica Aegidia	10
III. Furtuna cea mare	18
IV. Primăvară	25
V. Ani de tinerețe	38
VI. Ispita	53
VII. Zbuciumare	64
VIII. Datoria	72
IX. Inima, săraca	81
X. Cine ce poate	96
XI. Altă lume	114
XII. Două porunci	125
XIII. Datorii vechi	138
XIV. Rostul lui Bandi	155
XV. Isprăvile lui Trică	170
XVI. Greul vieții	182
XVII. Birtul de la Sărărie	204
XVIII. Blestemul casei	220
XIX. Verboncul	228
XX. Norocul casei	264
XXI. Pace și liniște	281
<i>Repere biobibliografice</i>	294